

KURDYBÁŇSKÝ ŽORNŮVSKÝ

roku 1936 hospodu
a taneční sal. Druhý obchod smíšeným zbožím zřídil Ukrajinec
dle Stanislava Knopa
Smoljuk v domě u Hetflajša. Po dvou letech Hetflajš dal

Nevelká osada v údolí, lidově zvaná Žornovština byla za-
ložena někdy kolem roku 1890 na pozemích panství ruského
důstojníka Saranči. Saranča pronajímá půdu německým koloni-
stům, kteří založili osadu. Kolem roku 1900 půdu rozprodal,
jak "starousedlým" Němcům, tak i Čechům, převážně z blíž-
kého okolí, ze Špakova a Martinovky, kteří si tu koupili pů-
du a postavili usedlosti. Vesnička se choulila v mělkém
údolí. V blízkém sousedství byla další česká osada Májovka
/ oficiálně Xaverovka/, kde žili Češi a Ukrajinci. Na západě
byla ukrajinská obec Korablišče, proslulá těžbou stěbního
kamene, vápencového tufu, Podél dálkové silnice Lvov - Kyjev
byla obec Kurdybáň Varkovský. Za lesem, na se vrovýchodě
velká ukrajinská vesnice Žornov.

K roku 1939 v Kurdybáni Žornovském žilo celkem 41
rodin. Češi : Bača, Bačovský, Hetflajš, Kadlec, Knop, Křesina,
Moravec, Šplíchal, Vohralík, Vojtíšek, a Votava a Zmr.
Němci : Brehm, Buss, Jaroše vič, Konrad, Kublik, Rek, Bokxxx
Leiter, Rek, Rode, Šmuthan, Teske a Salzwedel. Poláci : Fryd-
maňski a Picz. Židé : Šames. Ukrajinci : Smoljuk / pouze
přechodný pobyt. Česká a německá příjmení se opakovala dvak-
rát až čtyřikrát. Obyvatelstvo různých národností se spolu
dobře snášelo. Za více než čtyřicet let existence této o-
sady s ním nedošlo ani k jedinému národnostně smíšenému
manželství.

7. Kurdybáň Žornovský byla obec ~~už~~ zemědělského typu.
Dařilo se tu všem zemědělským plodinám, včetně chmele. Průměr-
ná výměra jedné usedlosti činila cca 10 ha orné půdy a 2 ha
lesa. Největší usedlost vlastnil Josef Bačovský. Žid Šames

průvozoval obchod smíšeným zbožím. Kolem roku 1936 hospodu a taneční sál. Druhý obchod smíšeným zbožím zřídil Ukrajinec Smoljuk v domě u Hetflajšů. Po dvou letech Hetflajš dal Smoljukovi výpověď a vedl obchod sám. Kovářskou dílnu průvozoval zprvu František Knop, později Polák Frydmanški. Z řemeslníků tu dále působili švec Vojtíšek a truhlář Vohralík.

V roce 1925 - 1927 byla postavena samostatná dřevěná škola. Do září 1939 se ve škole učilo polsky, pak rusky a ukrajinsky, za okupace i německy. Do války se vystřídala řada polských učitelů: Wyszynska, Cybjaková, Szweter, Bernáš a Karol Kiszka. Kiszka pocházel někde od Těšína. Perfektně mluvil česky.

Osada měla svého voleného "soltysa" /starostu/. Jako poslední vykonával tuto funkci Vladimír Vohralík.

1. září 1939 vypukla německo - polská válka. Nikdo z Čechů žijících v osadě, nevykonával presenční službu v polské armádě. Šhem týdne byla vyhlášena mobilizace záložníků, koní, vozů, postrojů. Nikdo z občanů do války nenarukoval. Až na nějaké zmobilizované koně a vozy se válka občanů dosud nedotkla. Nebýt toho, že byly vykopány protiletdecké kryty a že do vsi přijel autobus s uprchlíky z Varšavy, se o válce dosud mnoho nevědělo.

Kolem 20. září 1939 přišli do osady první sovětsí vojáci. V lednu 1940 Němci odejeli do Německa. Na jejich ušedlosti přišli Ukrajinci z Karpat, t.zv. "Huculové".

Obchody byly zrušeny. Nahradila je "kooperativa." K založení kolchozu nedošlo.

7. května 1941 byli povoláni do sovětské armády Josef Bača a Jaroslav Vojtíšek. Oba dva byli přiděleni k II. Moskevskému děššímu pluku, který byl v té době dislokován v lesích u Noginska. Tam je zastihla válka 22. 6. 1941. Jejich

pluk odjel přes Moskvu na frontu u Vitebska. V těžkých bojích byli 12. 7. 1941, ba dva zajati. Byli odvezeni do zajateckého tábora v Suwalkách. Jaroslav Vojtíšek kolem 4. 10. 1941 zemřel v zajetí. Josef Bača měl více štěstí. Šťastnou náhodou se mu podařilo uprchnout a vrátit se domů. V roce 1944 pak vstoupil do československé armády.

Při přechodu fronty v osadě nedošlo ke ztrátám na životech, ani ke škodám na majetku.

Za okupace, v roce 1943 polské usadlosti vypálili banderovci. Poláci se stáhli do Kurdybáň Varkovské, kde zřídili ozbrojený bod. Během čtyř měsíců odrazili několik banderovských útoků. K podzimu 1943 "placovku" opustili a odešli do Dubna, "pod ochranu" německé posádky...

Rodina židovského obchodníka Šamese byla likvidovaná fyzicky. Přes drakonické tresty, za poskytnutí pomoci Židům trest smrti, se v osadě skrývalo několik Židů z okolí, přax útulek a pomoc nacházeli především u Křesinů a u Vojtíšků.

Za okupace nikdo z občanů neměl vykonávat funkci obecního starosty. Byla to nevděčná funkce, vyhovět okupantům i banderovcům. Tak se stalo, že se starostové střídali po dvou měsících, Češi i Ukrajinci. Z Čechů se ve funkci vystřídali Stanislav Bača, František Knop a Josef Bačovský.

Na Zelený čtvrtek v roce 1943 osadě hrozila zkáza. Němci vtrhli do osady. Muže od osmnácti let soustředili v malém údolí za vsí. Současně prohledávali budovy ve vsi, zahrady, pole i les. Hledali partyzány. V lese zastřelili jednoho neznámého Žida. Tři osoby židovské národnosti zajali. Na velký pátek je v okresním městě Dubno, popravili. Odvlekli Josefa Votavu. Vrátil se domů až po válce. Byl nasazen na nucených pracích v Německu.

22

K večeru 2. 2. 1944 do osady vstoupili první sovětsí vojáci. Vzhledem k tomu, že kolem státní silnice, dva kilometry odtud probíhaly těžké boje. Trvalo několik dní, než fronta postoupila kupředu. U Františka Knopa byl zřízen "okolodok" - polní ošetrovna. Zemřelo tam několik raněných sovětských vojáků. Střepina granátu byl zabit osmnáctiletý Václav Vojtíšek..

Padlí vojáci byli pietně pohřbeni. Mrtvoly padlých koní byly naházeny hlubokých studní v opuštěných polských osadách a zasypány hlínou.

17. března 1944 nastoupilo do československé armády v Rovnu všech čtrnáct mužů a chlapců od 18 do 50 let.

V bojích u Dukly padl Václav Kadlec. Josef Bačovský přišel o nohu. Oba dva Křesinové, Miroslav Vohralík a Antonín Širuk /Ukrajinec / byli raněni.

Po odchodu dospělých mužů do armády, až do reemigrace zbývající členové rodin, ženy, starci a děti hořdařily na svých usedlostech. Byla to těžká doba. Nedostatek pracovních sil, živého i mrtvého inventáře i ostatních potřeb. V noci řádili banderovci. V osadě byla zřízena domobrana - "istrebýtelnýj batalijon" z nezplétlých chlapců, staříků a vojáků, kteří se po válce vrátili domů. Velitelem "strioků" byl četař aspirant Jančík, který pocházel ze Slovenska.

V lednu 1947 všichni občané české národnosti opustili rodnou vísku a reemigrovali do osvobozené staré vlasti.